ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים כח.

רש"י — ר"ן

חוץ מבשבועה. שלא יאמר יאסרו פירות שבעולם עלי בשבועה אם אינו של תרומה: **לא יפתח לו בנדר.** אם הליסטים אינו מוקיקו שידור לא יפתח לו הוא בעצמו: **כמה שהוא מדירו.** כלבד ידור ולא בדבר אחר כדמפרש: **כיצד אמר לו וכו' אשמו מותרים לו.** דהיינו כמה שהוא מדירו: **וכניו אסורים.** דהיינו כמה שלא מדירו: **גמ' דינא דמלכותא דינא.** ולאו נדרי אונסין ניהו ואמאי עודרין למוכסין להברית המכס של מלכות: **שאין לו קצבה.** שבטל כל מה שרצה: **כמוכס העומד מאליו.** שאינה של מלכות: **כיון דאמר יאסרו.** ולא אמר מילתא דהערמה איתסרו ליה: **כאומר יאסרו כיום.** דהיינו הערמה דהכוה יומא לאחר אחר נפשיה: **מי דאמר כיום לא מקבל מיניה מוכס.** ואינו מניחו בשביל אותו נדר שלא יעול הפירות שהרי שומע דהערמה נדר: **כאומר בלבו כיום:** (ה) **אינם דברים.** בעצמה: **לא יפתח לו בשבועה.** שלא יאמר לו אם תרצה אשבע לך: **הא בנדר יפתח לו.** שיאמר לו אם תרצה אדור לך נדר: **הא מינדר נדר ליה בשבועה.** אם הליסטים מוקיקו לכך (ו) ידור לו כן בלשון שבועה כדאמרן לעיל: **והא תנן וכו'.** ואמאי קתני בברייתא דלא יפתח לו בשבועה: תריץ הכי **תנא כמאני' בנדר להודיעך כחן דבית שמאי.** דאפילו בנדר בלבד גרידא לא וכ"ש בנדר (ז) שבועה: **וברייתא תנא בשבועה להודיעך כחן דב"ש.** דאפי' בשבועה יפתח לו. וברייתא משום ב"ה נגעים ולאו דוקא היא ולא מצית למימר התם בשבועה הוא דלא יפתח וכו' ולא מקשינן דב"ש אדב"ש: **רב אשי אמר הכי קאני.** האי לא יפתח בברייתא לא משמע כדאמרינן דבאונסין קאי אלא האי לא יפתח דב"ש בנדר לא יפתח לו החכם פתח לאחרנה להשאל על שבועתו דאין שאלה לשבועה לפני החכם וליכא למידק מינה שום קושיא: **מתני' אמר הרי נטיעות האלו קרבן.** כלומר שיהו הקדש: **אם אינן נקצות.** היום (ח) מוקי לה בגמרא ועבר היום ולא נקצצו ולא נשרף הטלית הרי הן הקדש ויש להן פדיון והדמים יכנסו להקדש והם יצאו לחולין: **אבל אם אמר הרי שנטיעות האלו קרבן עד שיקצצו** אין **חוץ מבשבועה.** דחמירא דכתיב בה לא יעקר(ט): **לא יפתח לו בנדר.** אם אינו אומר נדור לי: **כמה שהוא מדירו.** שאפילו פתח לא ידור אלא כמה שהוא מדירו: **אשמו מותרים וכניו אסורין.** כיון שלא הדירו בהם אלא מאליו נדר: **גמ' והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא.** והיכי שרינן למידר הכי כדי להפטור כיון דמן הדין חייב ליתן לו את המכס: **כמוכס שאין לו קצבה.** וכיון שכן לאו דינא הוא אלא ממנהגא ומחמנהגא דמוכס(ד) לאו דינא הוא: **כמוכס העומד מאליו.** שלא במלות המלך. וכתבו בתוספות דדוקא במלכי עובדי כוכבים אמר דדינא דמלכותא דינא מפני שהארץ שלו ויכול לומר להם אם לא תעשו מנוחי אגרש אתכם מן הארץ אבל במלכי ישראל לא לפי שא"י כל ישראל שותפין בה. וכי אמרינן דינא דמלכותא דינא ה"מ לענין שאם קנה אחד(ה) מכס זה חייבים ליתן לו את המכס וכן נמי אם לא קנה אותו אלא שהוא ממונה לגבות את המכס שאינו רשאי ישראל הדיוט לגבות אם תרומה דליכא אונסא כיון דדינא דמלכותא דינא(ו): **היכי נדר.** ליתנא דמתני' קשיא ליה דקאמר עודרים שהן תרומה והיכי שייך נדרא בהאי ליתנא דלומר מי דאמר יאסרו פירות עולם עלי לעולם אין דברים שבלב מבטלין מה שהוציא בפיו אפילו בני אונסא כי האי אלא דהכא אמאמר קאמר יאסרו פירות עולם עלי ואהי דסתמא לעולם משמע ה"מ היכא דליכא אונסא משום דטפי משמע לעולם מהיום אבל היכא דליכא אונסא הן אונסא מפרש ליה לדבריה דהיום קאמר כיון שלא אמר בפירוש בהיפך. ומיהו נהי דהכא מסקינן דבלאו אונסא לעולם משמע כיון דסתמא קאמר ואפילו אומר בלבו היום לא מהני אפילו הכי מי שגמר בלבו לדור מפת חטים והוציא פת סתם לא אמרינן כיון דסתמא קאמר וליכא אונסא שיהא אסור בכל פת דהכא היינו טעמא מפני שמתכוין לומר לשון שיהא משמעותו לעולם ומש"ה כל היכא דליכא אונסא לעולם משמע אבל הכא דהוציא פת חטים נתכוין אלא דבמר דאמר פת איתקיל מילוליה הרי אין פיו ולבו שוין ואינו אסור אלא בפת חטים וכבר כתבתי זה בפ' שבועות שתים בתרא בס"ד: **תנא מאני' בנדר להודיעך כחן דב"ש.** דאפילו בנדר לא יפתח: **תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דב"ש.** דאפילו בשבועה יפתח: **רב אשי אמר ה"ק ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה.** ולא ממוקמא הך ברייתא בנשבע להרגיז כלל אלא ה"ק מי שנשבע על דבר לא יפתח לו חכם להתיר לו שבועתו שאין שאלה בשבועה וכית הלל אומרים יש שאלה: **מתני' הרי הנטיעות האלו קרבן וכו' יש להם פדיון.** כלומר דקדושה חלה עליהם עד שנריכות פדיון. ובגמרא [ע"כ] מפרש למה לי למימרא ומפרשינן נמי אמאי תנא האי ליתנא דיש להם פדיון ולא תנא בהדיא קדושת אין

חוץ מבשבועה וב"ה אומרים אאף בשבועה **ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ובה"א** באף **יפתח לו ב"ש אומרים במה שהוא מדירו ובה"א** באף **במה שאינו מדירו כיצד אמר לו אמור קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי ב"ש אשתו מותרת ובניו אסורין וב"ה אומרים אלו ואלו מותרין: גמ'** ג)**והאמר שמואל** דדינא דמלכותא דינא **אמר רב חיננא א"ר כהנא אמר שמואל** הבמוכס שאין לו קצבה **דבי ר' ינאי אמר** ובמוכס העומד מאליו: שהן של בית המלך **ואע"פ** שאינן של בית המלך: **היכי נדר א"ר** עמרם **אמר רב** באומר יאסרו פירות העולם עלי אם אינן של בית המלך כיון דאמר יאסרו איתסרו עליה כל פירי עלמא באומר היום אי דאמר היום לא מקבל מיניה מוכס הבאומר בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם **ואע"ג** ו) הדבירא לן דברים שבלב אינן דברים לגבי אונסין שאני: **ב"ש אומרים בכל כו' ב"ש אומרים במה שהוא מדירו וב"ה אומרים אף בשאינו מדירו כיצד אמר לו קונם אשתי נהנית לי ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי ב"ש אומרים אשתו אסורה ובניו אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מותרין: אמר רב הונא תנא בש"א לא יפתח לו בשבועה ובית הלל אומרים אף יפתח לו בשבועה לבית שמאי בשבועה הוא דלא יפתח לו הא בנדר יפתח לו והא תנן ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ותו מיפתח הוא דלא יפתח לו בשבועה הא מידר נדר בשבועה והתנן בית שמאי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה תנא מתניתין בנדר להודיעך כחן דב"ש תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דבית הלל רב אשי אמר הכי קתני** ז)**ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים** יש שאלה **בשבועה: מתני' הרי** ח)**נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף**

מסורת הש"ס

א) כ"ק קינ. כ"כ נד: גיטין י"ג. ב) קדושין מט: מעילה כח., ג) [שמות כ], ד) [כפ"ת: דמלכא], ה) [כפ"ת: ישראלא], ו) מיהו אין ממנהג זה רשאי להכריח ישראל מכירו לפרוע לו את המכס אם לא מיולתא המלכות דעכי דדינא דמלכותא דינא לא יהא אלא הלוותו הא קיימא לן כפי הנחל (כ"ק קינ.) דהסקנא הלוותו מותרת. [ע"כ מתקרוגות הש"ס], ו) ליתא לפניי. ז) אין זה דינא דמלכותא אלא גזילה דמלכותא. ח) [כפ"ת: ישראלא]. ט) [כפ"ת: למלך], י) שיך לע"ב.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כאומר כלבו היום ואינם אלא דברים בעלמא כל"ל והכ"מ וצ"ל כלומר דברים גלוחי בלא לב ודעת לאין פיו ולבו שוים: (ב) ד"ה הא מינדר וכו' לכך ידור לו: (ג) ד"ה תרץ וכו' בנדר בשבועה: (ד) ד"ה אם אינן נקצצת היום הכי מוקי:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) בתו"ש פר"ה תנא כו'. נ"ב ובדברי מבואר דתנא דמתניתין דסמיע לפסמיס לאם רבותא דומוקי על תנא דברייתא שפנה רבותא ההיא בברייתא:

מוסף רש"י

דינא דמלכותא דינא. של עובדי כוכבים (גיטין י') כל מסים וארנוניות ומנהגות של משפטי מלכים שרגילים לנהיג במלכותם, דינא הוא, שכל בני המלכות מקבלים עליהם מלוכם מוקי המלך ומשפטיו והלכך דין גמור הוא ואין למחוק בממון מכירו על פי חוק המלך הנהוג בעיר מקום גזל (רשב"ם ב"ב נד:).

פירוש הרא"ש

לא יפתח לו בנדר. אפ"כ אומר לו דור לי שהוא מרומה: **במה שהוא** לא יוסיף לו לידור אלא במה שפתח לו ומיהו אם ח"ל כפתח דור לי אף אם הוסיף הרבה לידור בטולמי מודי ב"ש דלא הוי נדר ולא אמר שלא ידור אלא אם כן יפתח דור לי כדבר זה: **וב"ה אומרים אף בבה שאינו מדירו.** דלא תימא אף ע"ג דקאמר ב"ה שהוא פותח לו ה"מ היכא דפתח ליה אמר דור לי בזה אלא אין דור לי בזה אבל זה שהוא מוסיף לו ולא יפתח אלא כלום שהוא רוצה לידור בזה אימא נדר הוי קמ"ל: **גמ' והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא.** אחד מ) שקנה המכס מאת המלך אמור לגולי הימנו ואין יכולין מכסים לגולן לידור כדי לגולו: **בבוכס שאין לו קצבה.** אבל אם יבלה לאו דינא הוא דדוקא בדבר שהוא שוה לכל בני המדינה יש לו רשות להקיפו? לעשות אבל לא בדבר שאינו שוה לכמעט לזה ולרבות לזה אי נמי כיון שאין לו קצבה מרבה ליקח יותר ממה שהמלך מפן הלכך טלי גול: **בבוכס העומד מאליו.** בלא דעת המלך: **היכי נדר.** שלא יעבור על נדרו: **באומר בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם.** והכרים שבלב המוסתרין הויין דברים: **תנא מתניתין נדר להודיעך כחן דב"ש.** ואפ"ג דכח המיולא עדיף אברייתא קא סמיך דלמסתיעין בה כח דסיתיא א): **שאין שאלה בשבועה.** משום מומר דשבועה אמרו חכמים שאין להתירה והכי קאמר ב"ש לא יפתח החכם פתח להתיר שבועה: **מתני' הרי הנטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות בו'.** כלה רות סעדה מנשבת וכל האילנות נפפק שלא יתלשו מן האדר וכן כלה דליקה שנפלה בעיר ובולטו הוא בספק שריפה ואמר אלו יהיו קרבן אם אינן נקצצות ובלית תהיה קרבן אם אינה נשרפת דהוי כמו נדרי שגגות דלמדתא דהכי אקדשיתו שהיה שבור אחי אפשר להיות גלוין ולא נמר בלבו לאקדשן קא משמע לן דדברים שבלב כי הני דלא מוכחי לא הויין דברים: **האלו קרבן.** פירוש לימבר ולהביא בדמיהם קרבן ולא אמר שאסרן עליו כקרבן כיון דלא אמר עלי (הלכך מסתברא דהקדישן אחלי יצלבו):

ט) **אין להם פדיון.** ללאת כדמי פדיונו לחולין אלא המעות נתפסין בקדושה והבעיות מחברות להיות קדושת הקדשים דכיון דאמר עד שיקצצו כדאמר בפרק אף על פי (כתובות נט:) שהה זו שמשמתי לך לכשאתבענה ממך מקדיש דקדשה:

עין משפט נר מצוה

מא א ב ג מיי' פ"ג מהלכות שבועות הלכה ח ופי"ד מהל' נדרים הלכי ח) סמג לאוין רמב עשי"ש ר"ל סימן רלב סעיף יד:

מב ד מיי' פ"ה מהל' גזילה מהלכה יא עד סוף הפרק סמג עשין סח טור ש"ע ח"מ סימן שסט סעיף ב וסעיי ז ח ט:

מג ה ו מיי' שם הלכה יא ופ"ג מהלכות שבועות הלכה כ סמג שם ולאין רמא טור ש"ע שם סעיף ו ושור ש"ע ר"ל סימן רלב סעיף יד:

מד ז ח מיי' פ"ג מהל' שבועות הלכה ב ג ופ"ד מהל' נדרים הלכה כ סמג לאין רמא רמב טור ש"ע ר"ל סימן רלב סעיף יד:

מה ט מיי' שם פ"ז מהלכות מעילה הלכה ט ופי"א מהלכי מכירה הלכה ט ו[ופ"מ מהל' מלוה בן סמג שם ועשין לד טור ש"ע שם ופרי מי פסי' ג] ושוע"ע ח"מ סי' ח סעיף ד:

מו י מיי' פ"ו מהל' שבועות הלכה ו טור ש"ע ר"ל סימן רל:

מז כ מיי' פ"ד מהל' מעילה הלכה יא:

גליון הש"ם

גמ' בית שמאי אומרים וכו'. עי' לעיל כב ע"ב בר"ן ד"ה אמר רב אסי:

תוספות

והא אמר שמואל דינא דמלכותא דינא. פי' בב"ק (דף קינ:): בסוכס שאין לו קצבה. ופס תאמר מכל מקום דינא דמלכותא היא ר"ל כיון שאין דרך המוכסין כך אין זה דינא אלא גזילה של מוכס עצמו(ה) ותפ"ב דסבירא לן דברים שבלב אין דברים לגבי אונסין אבו רבנן וא"ת הא לעיל (דף כ:) גבי ר' מדרים התירו בלא שום אונס אף על גב דהוה דברים שבלב הויין דברים וי"ל דהתם היינו עצמא משום דאמן מהדי שדעתו לכך וכיון דאמן מהדי הרי כאילו פיהם שבלב הם דברים שבלב אבל הכא ליכא למימר אמן מהדי אי לאו האונס וכיון תלמיד חכם ובין עם הארץ מיתסר בלא אונס כשאמר בלבו היום כיון דלא שייך אמן מהדי והכא דרכי עקיבא שנשבע ומבטלה בלבו (בתוספת בלה) התם נמי הוי אונס שהיה לוקך גדול ליתא לגרר על אותו עז פנים שהיה ממזר (נוסף ב"ה בתוספות המורה) [פסק מכלן יש לסמוך עכשיו ע"י הערמה לבו כשרגיל ליתנא שבועה לאותו הענין שלא יבראו אלא בשבועה אלא שיחסנו בלבו היום אי אינו תנאי אחר ובלבד שלא יסמוך בפירוש מה שבלבו אמר מה שבפיו כמו אם מפרש לו המוקד בהדיא לעולם ועתה אם יתמוך אם היום לא יסמוך אחר מה שבפיו אלא יתמוך בלבו כל זמן שאין אני באיתמר תחת ממלכתך]: וב"ה אומרים יש **שאלה בשבועה.** פי' נקקין לאתיר לו ולמ"ד לעיל (דף כב:) אין נקקין לאלמי ישראל מוקי הך דב"ה דהכא בנדר בודאי אי אינו כשבועה רק [לא] הוכיר שם שמים: **הרי נטיעות האלו קרבן.** הכא מירי שמתפיים לזו לדמי קרבן ממש דלא מירי קנוסמות מדלא אמר קרבן ואפילו לר"מ דלא אנא כין הקרבן לקרבן דבכל ענין יהא אסור קונם ה"מ כשאסר לאיסור אי אינו אי אל מכירו כגון שאמר בכך זו קרבן אי אינו אי עליך אבל כאן שאמר קרבן בתחלה ואינו מדבר קרבן גבי שום אדם הלכך ע"כ לדמי קרבן אמר: **אם אינן נקצצות.** כגון דליכא ודקא נפיסא כדאמר בגמ' וסבור הוא שלא יוכלו לגמלם מן הרוח וכן טלית זו אם אינה נשרפת כגון דליכא דליקה וסבור שלא יוכל לגמלם מן האש ואפילו הכי יש להן פדיון כלומר הם קדושים ופדיון מועיל בהם ואגב דקאמר אין להן פדיון תנא נמי כדשאין יש להם פדיון אבל עיקר הדיוק ממה שהם קדושים כדפרישתי:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

כח: ר"ן ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים רש"י

אין להם פדיון. בגמרא מפרש איכא מ"ד דכי קתני קרבן כשהקדישן לדמי קרבן מיירי והייטו דאמר יש להם פדיון ואיכא דמפרש דקונם הוא וה"ק הרי הנטיעות הללו אסורות בקרבן. וכי תימא א"כ היכי שייך בקונם פדיון י"ל דמתני' ר"מ היא דקסבר דכל היכא שהוא קונם כללי שנאסר על הכל כהקדש יש לו פדיון וכדתני לקמן בפ' אין בין המודר (דף לה.) קונם ככר זו ואכלה בין הוא בין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עלי הקדש אכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון: **גמ' וליתני קדושים.** כך הוא עיקר הגירסא. וה"פ ולאי עיקר חדושיה דתנא לומר שאע"פ שאלה קדושתן בתנאי זה של קצילה קדושה אלה עליהן ואיצטריך לאשמועינן הכי כדמפרש לקמן אם כן ליתני קדושות. וקשה לן תיתא למאי דמפרשינן במתני' דקרבן דקתני כשהקדיש נטיעות לדמי קרבן עסקינן וכיון שכן כל חדושיה דתנא ליתיה אלא לאשמועינן דקדושה אלה עליהן דולאי מילתא פשיטא היא דכיון דקדושות אין להם פדיון: **גמ'** וליתני קדושות ואין קדושות איידי דבעי למיתנא [1]סיפא אין להם פדיון תנא נמי רישא יש להם פדיון היכי נדר אמר אמימר באומר אם אינן נקצצות היום ועבר היום ולא נקצצו אם כן למה לי למימר פשיטא לא צריכא כגון דאיכא זיקא נפישא והא קתני לה גבי טלית וטלית לשריפה קיימא [אין] כגון דאיכא דליקה ה"נ דאיכא זיקא נפישא וס"ד דמסיק אדעתיה דלא מיתנצלן ומשום הכי קא נדר קמ"ל: הרי נטיעות האלו קרבן כו': ולעולם אמר בר פדא [2]פדאן חזורות [3] וקודשות פדאן חזורות וקודשות עד שיקצצו נקצצו פודן פעם אחת ודיו ועולא אמר [4]כיון שנקצצו שוב אין פודן א"ל

אין להם פדיון. לעולם כל זמן שלא נקצצו ואין יוצאין לחולין אלא קדושות הן שהן (ב) בקדושת הגוף לעולם ואין להם תקנה עולמית שאפילו פדאן חוזרות וקודשות דכיון דאמר עד שיקצצו אין להם פדיון לעולם כל זמן שלא נקצצו משמע דלעולם יהיו קרבן עד שיקצצו: **גמ' וליתני.** דהאי ליתנא בריש (ג) דהיכא דאמר הרי הפירות האלו קרבן [אם אינם נקצצות] קדושות ואין קדושות קדושות דחל קדושה עליהו ואין קדושות דיש להן פדיון לגבי ההוא עניין דקתני סיפא הויין קדושות ואין קדושות דאילו בסיפא דהתם דאמר עד שיקצצו הוי קדושה גמורה שהרי הן (ד) בקדושת הגוף שאין להם פדיון כל זמן שאין נקצצות אע"ג דקדושת דמים הוא ואילו כי אמר אם אינן נקצצות ליכא קדושה ממורה שהרי יש להם פדיון ולהכי כי אמר אם אינן נקצצות לענין כי אמר עד שיקצצו קדושות ואין קדושות הן: תרץ אין הכי נמי הוה ליה למתני (ה) אלא אילי וכו': **א"כ למה ליה למימר.** דחל קדושה עליהו כיון שעבר היום ולא נקצצו: **לא צריכא כגון דאיכא זיקא נפישא.** שמנשכת רוח קשה בעולם דמסיק אדעתיה דמיתכר להו זיקא דהייטו נקצצות וסד"א לא גמר בלבו להקדישו אלא אדעתא דמיתכר להו זיקא אמר הכי ולא צריכי פדיון אלא חל עליהו קדושה וכחולין דמי קמ"ל דחל קדושה עליהו להקדש גמור מתכוין: [**והא וכו'**]. כלומר היכי מצית אמרת דאיכא זיקא נפישא והקתני לה דומיא דטלית וטלית מי קיימא לשרפה בתמיה: **אין כגון דאיכא דליקה.** ומסיק אדעתיה דלא (ו) מיתצל ולהכי קאמר אם אינה נשרפת: **הכי נמי וכו'.** וסד"א דלא מתכוין להקדש כלל כדפרשינן: **קמ"ל.** דחל קדושה עליהו: **ולעולם.** בתמיה. מדקתני אין להן פדיון משמע שלעולם אין להם פדיון אפי' לאחר קצילה: **אמר בר פדא.** כל זמן שלא נקצצו עדיין חוזרות וקדושות: **נקצו פעם אחת ודיו.** ויצאו לחולין ושוב אינו פודן דהא חולין הן: א"ל

אין להם פדיון. כגון שאם איכא מ"ד דכי קתני קרבן כשהקדישן לדמי קרבן מיירי והייטו דאמר יש להם פדיון ואיכא דמפרש דקונם הוא וה"ק הרי הנטיעות הללו אסורות בקרבן. וכי תימא א"כ היכי שייך בקונם פדיון י"ל דמתני' ר"מ היא דקסבר דכל היכא שהוא קונם כללי שנאסר על הכל כהקדש יש לו פדיון וכדתני לקמן בפ' אין בין המודר (דף לה.) קונם ככר זו ואכלה בין הוא בין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עלי הקדש אכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון: **גמ' וליתני קדושים.** כך הוא עיקר הגירסא. וה"פ ולאי עיקר חדושיה דתנא לומר שאע"פ שאלה קדושתן בתנאי זה של קצילה קדושה אלה עליהן ואיצטריך לאשמועינן הכי כדמפרש לקמן אם כן ליתני קדושות. וקשה לן תיתא למאי דמפרשינן במתני' דקרבן דקתני כשהקדיש נטיעות לדמי קרבן עסקינן וכיון שכן כל חדושיה דתנא ליתיה אלא לאשמועינן דקדושה אלה עליהן דולאי מילתא פשיטא היא דכיון דקדושות אין להם פדיון ומש"ה פריך ליתני קדושות. ואיכא דגרסי ליתני קדושות ואינם קדושות ולא דייקי. ומתרץ איידי דבעי למיתנא סיפא אין להם פדיון תנא נמי רישא יש להם פדיון כלומר דבסיפא לא מצי מתני ליה אין קדושות אלא אדעתא דמיתכר להו זיקא דהייטו נקצצות וכן נמי לא מצי תני קדושות דאם אינם נקצצות אם אינן נקצצות דמיתכר להו זיקא אמר הכי ולא צריכי פדיון אלא חל עליהו קדושה וכחולין דמי קמ"ל דחל קדושה עליהו להקדש גמור מתכוין: [**והא וכו'**]. כלומר היכי מצית אמרת דאיכא זיקא נפישא והקתני לה דומיא דטלית וטלית מי קיימא לשרפה בתמיה: **אין כגון דאיכא דליקה.** ומסיק אדעתיה דלא (ו) מיתצל ולהכי קאמר אם אינה נשרפת: **הכי נמי וכו'.** וסד"א דלא מתכוין להקדש כלל כדפרשינן: **קמ"ל.** דחל קדושה עליהו: **ולעולם.** בתמיה. מדקתני אין להן פדיון משמע שלעולם אין להם פדיון אפי' לאחר קצילה: **אמר בר פדא.** כל זמן שלא נקצצו עדיין חוזרות וקדושות: **נקצו פעם אחת ודיו.** ויצאו לחולין ושוב אינו פודן דהא חולין הן: א"ל

אין להם פדיון. לעולם כל זמן שלא נקצצו ואין יוצאין לחולין אלא קדושות הן שהן (ב) בקדושת הגוף לעולם ואין להם תקנה עולמית שאפילו פדאן חוזרות וקדושות דכיון דאמר עד שיקצצו אין להם פדיון לעולם כל זמן שלא נקצצו משמע דלעולם יהיו קרבן עד שיקצצו: **גמ' וליתני.** דהאי ליתנא בריש (ג) דהיכא דאמר הרי הפירות האלו קרבן [אם אינם נקצצות] קדושות ואין קדושות קדושות דחל קדושה עליהו ואין קדושות דיש להן פדיון לגבי ההוא עניין דקתני סיפא הויין קדושות ואין קדושות דאילו בסיפא דהתם דאמר עד שיקצצו הוי קדושה גמורה שהרי הן (ד) בקדושת הגוף שאין להם פדיון כל זמן שאין נקצצות אע"ג דקדושת דמים הוא ואילו כי אמר אם אינן נקצצות ליכא קדושה ממורה שהרי יש להם פדיון ולהכי כי אמר אם אינן נקצצות לענין כי אמר עד שיקצצו קדושות ואין קדושות הן: תרץ אין הכי נמי הוה ליה למתני (ה) אלא אילי וכו': **א"כ למה ליה למימר.** דחל קדושה עליהו כיון שעבר היום ולא נקצצו: **לא צריכא כגון דאיכא זיקא נפישא.** שמנשכת רוח קשה בעולם דמסיק אדעתיה דמיתכר להו זיקא דהייטו נקצצות וסד"א לא גמר בלבו להקדישו אלא אדעתא דמיתכר להו זיקא אמר הכי ולא צריכי פדיון אלא חל עליהו קדושה וכחולין דמי קמ"ל דחל קדושה עליהו להקדש גמור מתכוין: [**והא וכו'**]. כלומר היכי מצית אמרת דאיכא זיקא נפישא והקתני לה דומיא דטלית וטלית מי קיימא לשרפה בתמיה: **אין כגון דאיכא דליקה.** ומסיק אדעתיה דלא (ו) מיתצל ולהכי קאמר אם אינה נשרפת: **הכי נמי וכו'.** וסד"א דלא מתכוין להקדש כלל כדפרשינן: **קמ"ל.** דחל קדושה עליהו: **ולעולם.** בתמיה. מדקתני אין להן פדיון משמע שלעולם אין להם פדיון אפי' לאחר קצילה: **אמר בר פדא.** כל זמן שלא נקצצו עדיין חוזרות וקדושות: **נקצו פעם אחת ודיו.** ויצאו לחולין ושוב אינו פודן דהא חולין הן: א"ל

אין להם פדיון. כגון שאם איכא מ"ד דכי קתני קרבן כשהקדישן לדמי קרבן מיירי והייטו דאמר יש להם פדיון ואיכא דמפרש דקונם הוא וה"ק הרי הנטיעות הללו אסורות בקרבן. וכי תימא א"כ היכי שייך בקונם פדיון י"ל דמתני' ר"מ היא דקסבר דכל היכא שהוא קונם כללי שנאסר על הכל כהקדש יש לו פדיון וכדתני לקמן בפ' אין בין המודר (דף לה.) קונם ככר זו ואכלה בין הוא בין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עלי הקדש אכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון: **גמ' וליתני קדושים.** כך הוא עיקר הגירסא. וה"פ ולאי עיקר חדושיה דתנא לומר שאע"פ שאלה קדושתן בתנאי זה של קצילה קדושה אלה עליהן ואיצטריך לאשמועינן הכי כדמפרש לקמן אם כן ליתני קדושות. וקשה לן תיתא למאי דמפרשינן במתני' דקרבן דקתני כשהקדיש נטיעות לדמי קרבן עסקינן וכיון שכן כל חדושיה דתנא ליתיה אלא לאשמועינן דקדושה אלה עליהן דולאי מילתא פשיטא היא דכיון דקדושות אין להם פדיון ומש"ה פריך ליתני קדושות. ואיכא דגרסי ליתני קדושות ואינם קדושות ולא דייקי. ומתרץ איידי דבעי למיתנא סיפא אין להם פדיון תנא נמי רישא יש להם פדיון כלומר דבסיפא לא מצי מתני ליה אין קדושות אלא אדעתא דמיתכר להו זיקא דהייטו נקצצות וכן נמי לא מצי תני קדושות דאם אינם נקצצות אם אינן נקצצות דמיתכר להו זיקא אמר הכי ולא צריכי פדיון אלא חל עליהו קדושה וכחולין דמי קמ"ל דחל קדושה עליהו להקדש גמור מתכוין: [**והא וכו'**]. כלומר היכי מצית אמרת דאיכא זיקא נפישא והקתני לה דומיא דטלית וטלית מי קיימא לשרפה בתמיה: **אין כגון דאיכא דליקה.** ומסיק אדעתיה דלא (ו) מיתצל ולהכי קאמר אם אינה נשרפת: **הכי נמי וכו'.** וסד"א דלא מתכוין להקדש כלל כדפרשינן: **קמ"ל.** דחל קדושה עליהו: **ולעולם.** בתמיה. מדקתני אין להן פדיון משמע שלעולם אין להם פדיון אפי' לאחר קצילה: **אמר בר פדא.** כל זמן שלא נקצצו עדיין חוזרות וקדושות: **נקצו פעם אחת ודיו.** ויצאו לחולין ושוב אינו פודן דהא חולין הן: א"ל

אין להם פדיון. לעולם כל זמן שלא נקצצו ואין יוצאין לחולין אלא קדושות הן שהן (ב) בקדושת הגוף לעולם ואין להם תקנה עולמית שאפילו פדאן חוזרות וקדושות דכיון דאמר עד שיקצצו אין להם פדיון לעולם כל זמן שלא נקצצו משמע דלעולם יהיו קרבן עד שיקצצו: **גמ' וליתני.** דהאי ליתנא בריש (ג) דהיכא דאמר הרי הפירות האלו קרבן [אם אינם נקצצות] קדושות ואין קדושות קדושות דחל קדושה עליהו ואין קדושות דיש להן פדיון לגבי ההוא עניין דקתני סיפא הויין קדושות ואין קדושות דאילו בסיפא דהתם דאמר עד שיקצצו הוי קדושה גמורה שהרי הן (ד) בקדושת הגוף שאין להם פדיון כל זמן שאין נקצצות אע"ג דקדושת דמים הוא ואילו כי אמר אם אינן נקצצות ליכא קדושה ממורה שהרי יש להם פדיון ולהכי כי אמר אם אינן נקצצות לענין כי אמר עד שיקצצו קדושות ואין קדושות הן: תרץ אין הכי נמי הוה ליה למתני (ה) אלא אילי וכו': **א"כ למה ליה למימר.** דחל קדושה עליהו כיון שעבר היום ולא נקצצו: **לא צריכא כגון דאיכא זיקא נפישא.** שמנשכת רוח קשה בעולם דמסיק אדעתיה דמיתכר להו זיקא דהייטו נקצצות וסד"א לא גמר בלבו להקדישו אלא אדעתא דמיתכר להו זיקא אמר הכי ולא צריכי פדיון אלא חל עליהו קדושה וכחולין דמי קמ"ל דחל קדושה עליהו להקדש גמור מתכוין: [**והא וכו'**]. כלומר היכי מצית אמרת דאיכא זיקא נפישא והקתני לה דומיא דטלית וטלית מי קיימא לשרפה בתמיה: **אין כגון דאיכא דליקה.** ומסיק אדעתיה דלא (ו) מיתצל ולהכי קאמר אם אינה נשרפת: **הכי נמי וכו'.** וסד"א דלא מתכוין להקדש כלל כדפרשינן: **קמ"ל.** דחל קדושה עליהו: **ולעולם.** בתמיה. מדקתני אין להן פדיון משמע שלעולם אין להם פדיון אפי' לאחר קצילה: **אמר בר פדא.** כל זמן שלא נקצצו עדיין חוזרות וקדושות: **נקצו פעם אחת ודיו.** ויצאו לחולין ושוב אינו פודן דהא חולין הן: א"ל

אין להם פדיון. כגון שאם איכא מ"ד דכי קתני קרבן כשהקדישן לדמי קרבן מיירי והייטו דאמר יש להם פדיון ואיכא דמפרש דקונם הוא וה"ק הרי הנטיעות הללו אסורות בקרבן. וכי תימא א"כ היכי שייך בקונם פדיון י"ל דמתני' ר"מ היא דקסבר דכל היכא שהוא קונם כללי שנאסר על הכל כהקדש יש לו פדיון וכדתני לקמן בפ' אין בין המודר (דף לה.) קונם ככר זו ואכלה בין הוא בין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון ככר זו עלי הקדש אכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון: **גמ' וליתני קדושים.** כך הוא עיקר הגירסא. וה"פ ולאי עיקר חדושיה דתנא לומר שאע"פ שאלה קדושתן בתנאי זה של קצילה קדושה אלה עליהן ואיצטריך לאשמועינן הכי כדמפרש לקמן אם כן ליתני קדושות. וקשה לן תיתא למאי דמפרשינן במתני' דקרבן דקתני כשהקדיש נטיעות לדמי קרבן עסקינן וכיון שכן כל חדושיה דתנא ליתיה אלא לאשמועינן דקדושה אלה עליהן דולאי מילתא פשיטא היא דכיון דקדושות אין להם פדיון ומש"ה פריך ליתני קדושות. ואיכא דגרסי ליתני קדושות ואינם קדושות ולא דייקי. ומתרץ איידי דבעי למיתנא סיפא אין להם פדיון תנא נמי רישא יש להם פדיון כלומר דבסיפא לא מצי מתני ליה אין קדושות אלא אדעתא דמיתכר להו זיקא דהייטו נקצצות וכן נמי לא מצי תני קדושות דאם אינם נקצצות אם אינן נקצצות דמיתכר להו זיקא אמר הכי ולא צריכי פדיון אלא חל עליהו קדושה וכחולין דמי קמ"ל דחל קדושה עליהו להקדש גמור מתכוין: [**והא וכו'**]. כלומר היכי מצית אמרת דאיכא זיקא נפישא והקתני לה דומיא דטלית וטלית מי קיימא לשרפה בתמיה: **אין כגון דאיכא דליקה.** ומסיק אדעתיה דלא (ו) מיתצל ולהכי קאמר אם אינה נשרפת: **הכי נמי וכו'.** וסד"א דלא מתכוין להקדש כלל כדפרשינן: **קמ"ל.** דחל קדושה עליהו: **ולעולם.** בתמיה. מדקתני אין להן פדיון משמע שלעולם אין להם פדיון אפי' לאחר קצילה: **אמר בר פדא.** כל זמן שלא נקצצו עדיין חוזרות וקדושות: **נקצו פעם אחת ודיו.** ויצאו לחולין ושוב אינו פודן דהא חולין הן: א"ל

מסורת הש"ס

(א) נקמן עב. שבת ל. עירובין עז. פסחים ז: יבמות לח. קב. כתובות ל. מיר לח: כ"ק מט. לד: כ"מ סב. סנהדרין מז. זבחים לח: חולין שח. קט: בכורות מו:.

הגהות הב"ח

(א) גמ' פדאן חוזרות וקדושות עד: (ב) רש"י ד"ה אין להם וכו' שהן בקדושת הגוף וכו' שלא נקצצו דהכי משמע: (ג) ד"ה וליתני וכו' כרישא היכא דאמר הרי הנטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות קדושות וכו' ולאילו בסיפא דקאמר עד כל"ל ותיבת דהתם נמחק: (ד) בא"ד שהרי הן בקדושת הגוף וכו' יש להם פדיון וא"כ כי אמר אם: (ה) ד"ה תרץ אין וכו' למיתני הכי אלא: (ו) ד"ה אין כגון וכו' דלא מיתצל אלהי קאמר אם אינה נשרפת והכא נמי כל"ל והד"מ:

פירוש הרא"ש

גמרא וליתני קדושות. הי"נ ולי"נ קדושות ואינן קדושות: **איידי דבעי למיתני אין להם פדיון.** דלא מצי למיתני בע"פ תנא רישא נמי יש להם פדיון: הייטו נדר. דקתני בתמיה יש להם פדיון אלמא דקדשי דכיון דאמר אם אינן נקצצות ולא קבע זמן לאותה קצילה לא קדשי דע"כ סופם ליקצץ: **הומא דטלית ושל"ת שריפה** קיימא. כלומר דלעפעמים בא רוח וכופכו על פניו אבל עליה אינו מלוי שיכרוך אם לא שנפלה דליקה כעיר וכן אילן נמי מיירי שרוח שברה מנשבת ופפך נפילה היא וסד"א דליהוי נדר טעות: **ולעולם.** הא דאמר אין להם פדיון וכי לעולם קאמר הא עד שיקצצו **אמר בר פדא** פדאן חוזרות וקדושות בר"ל. וכן לעולם עד שיקצצו כדמפרש טעמא כמתני': **נקצצו פודן פעם אחת** ודיי. ושוב אינן חוזרות להיות קודשות דהא עד שיקצצו קאמר ומיהו פעם אחת צריך לפדותן דקדושה בכדי לא פקעה: **כיון שנקצצו שוב אינו פודן.** הא עד שיקצצו קאמר וכשנקצצו פקעה קדושתן ויצאו לחולין:

מחה א ב מיי' פ"ד מהל' מעילה הלכה יח:

תוספות

ה"נ רבינו שמואל וליתני קדושות וכ"נ ואין קדושות דמשמע דפריך וליתני כסיפא דאיכא קדושה ואדרבה בסיפא קדושה עפי דאין להם פדיון הייט דאין מועיל להן פדיון כדקתאמר בסמוך אלא גרסינן וליתני קדושות ומה לא ומפרש פריך וכ"י [פירש] דבסיפא גרסינן ליה ומתרוייהו קיימי אריש ופריך הכי וליתני הרי אלו קדושות אם אינם נקצצות ואינם קדושות אם נקצצו ומסילא ידעינן דבסיפא דיש להן פדיון כשאר כל תרמי דמים: **איידי דבעי למיתני בסיפא אין להם פדיון.** כלומר שאין פדיון מועיל בהם לעולם מחוזרות וקדושו' דמפרש תנא נמי רישא יש להם פדיון: הייטו נדר. פריי דלא אתם כדקתני ולא נתן זמן לקיצתן ל"ל אינם קצוצות ואין לך קצוצות דאינם נקצצות לגוף אלא שנים אחתם שהיא מתיכבת: **ראיבא דיקא נפישא.** וא"ת מה ענין זה לשאר נדרים דלעיל דקתני ד' נדרים התירו ר"ל משום דמהו דתימא דהשיב נדרי זכיון שאין נדר אלא לאחר דכריו שלא יתנלו ולא משום דדעתו להקדישם אם יגלו קמ"ל דאפ"ה הוי קדושות דנמר בלבו להקדישם [שבטור] הוא שיטול לחיות דמיגלין: **אין להם פדיון ולעולם.** בתמיה וכי לעולם לא יהא להם פדיון דאין מועיל להם לא מצי מתני ליה דבסיפא כדינא דרישא דרישא ואיכא כדמפרש לקמן: **היכי נדר אמר רב וכו'.** פי' ליטנא קשיא ליה דקתני אם אינם נקצצות וכיון שאלה איסורן בתנאי זה היאך יחול עליהם איסור והא סופן לקצילה הן עומדות. וההוא דקשיא ליה אבל עליה אם אינה נשרפת לא קשיא ליה דעליה לאו לשריפה קיימא ואפשר שלא תשרף לעולם ומש"ה מהשתא חיילא איסורא עליה. ואיכא נמחי דגרסי בהדיא והא לקצילה קיימא: **אם כן למה ליה למימר.** כלומר דבשיטה דהוי הקדש. וכי תימא לאידך פירוש דמפרש דמתני' ר"מ היא דס"ל דקונם כללי יש לו פדיון מאי קפריך למה ליה למימר אדרבה צריכה רבה לאפוקי מדרבנן לאו קושיא היא שבכר פירשתי דתנא לאו להכי איסור אלא לאשמועינן דקדושה אלה עליהו וכמו שכתבתי למעלה. ומפרקינן לא צריכא כגון דאיכא זיקא נפישא ואי לאו דתני במתני' דקדושה נתתא בהו ה"א דיון דמסיק אדעתיה דלא מתנצלן ולא גמר בדעתו שיהו קרבן שאילו היה יודע שלא יקצצו לא היה מקדישן וכיון שכן הוה אליבא אדעתין דלא קדישי קמ"ל: **וטלית נשריפה קיימא.** בתמיה. כלומר והיכי תני תנאי במידי דלא שייך בה אלא ולאי בדשייך בה עסקינן כגון דאיכא דליקה: **ולעולם.** פירוש בתמיה. כלומר האיך אפשר שלא יהא להם פדיון לעולם: **אמר בר פדא פדאן חוזרות וקדושות וכו'.** כלומר כי קתני אין להם פדיון הייטו כ"ז שלא נקצצו. ולאו למימרא שלא יהא להם פדיון כלל כלומר שלא יהא פדיונם נתפס בקדושתן דאם כן מאי חוזרות וקדושות אלא הכי קאמר אין להם פדיון להוציאן מקדושתן לגמרי אלא כיון דאמר עד שיקצצו הרי הוא כאומר בפירוש הרי הנטיעות האלו קרבן מעתה וקרבן לכשיפדו כל זמן שלא יקצצו ונמצא פדיונם קדוש כל שעה לפי שיוצאות הן לחולין אלא שלאחר חוזרות וקדושות: **נקצו פודן פעם אחת ודיו.** דסבירא ליה לבר פדא שאע"פ שלא הקדישן אלא עד שיקצצו אפי' הכי כי נקצצו לא פקעה קדושתן בכדי: **ועולא אמר כיון שנקצצו שוב אין פודן.** דסבירא ליה שאין קדושתן נמשכת אלא עד אותו זמן שהקדישן אבל מאותו זמן ואילך פקעה קדושה בכדי: **וכתב הרשב"א** ז"ל דעולא לא פליג אדבר פדא אלא בלאחר שיקצצו דלבר פדא לא פקעה קדושה בכדי ועולא פקעה אבל עד שיקצצו לכ"ע פדאן חוזרות וקדושות והייטו דקתני אין להם פדיון. וכיון שכן כתב ז"ל דהכא שמעינן לדיני ממונות שהאומר לחבירו לך חזק יקני שדה או שהיא נתונה לך מעכשיו עד שאלך לירושלים וחזר וקנאה ממנו קודם שעלה לירושלים חזר וזוכה בה מקבל שכך ל"ל לעולם יהא שלך עד שאעלה לירושלים ומעכשיו ולאותו זמן שיקנה לו. מיהו דוקא כדאמר ליה מעכשיו אבל לא אמר לו מעכשיו לא קני דכיון דקנינו בחזקה הוא וחזקה זו שהוא מחזיק עכשיו כבר כלתה לאחר שקנאה ממנו הוה ליה כמשון פרה זו ולא תקנה לך אלא לאחר ל' יום דאי לא קיימא ברשותיה לאחר ל' יום לא קני [כתובות פב.] הכא נמי כיון דאותו קנין שני לא חיל מהשתא אלא לאחר שיחזור ויקנה אותה ממנו וההיא שעתא כבר כלתה חזקה זו ואי אפשר לו שיקנה. מיהו כי אמרינן דכל היכא דלא ל"ל מעכשיו לא קנה דוקא בקנה בחזקה אבל בקנה בכסף אע"ג דלא ל"ל מעכשיו קנה לפי ששעבוד המעות עדיין הוא קיים והוה ליה כאומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שנים יום דמקודשת אע"פ שנתאכלו המעות משום דהני זוזי לאו למלוה דמו ולא לפקדון דמו וכדאיתא בפרק האומר בקידושין (דף נט.). אלכך מי שהקנה שדהו בכסף עד שילך לירושלים בין דאמר ליה מעכשיו בין דלא אמר ליה מעכשיו אי נמי בחזקה ואמר ליה מעכשיו אם חזר וקנאו ממנו קודם שעלה לירושלים חזר וזוכה בו מקבל. מיהו הני מילי היכא שקנאו הוא אבל קנאו אחר מן הלוקח אף על פי שחזר והקנהו למוכר לא קנה לוקח דהא אתא אחר ואפסקיה וכדאמר ר' יוחנן לקמן (דף ג.) לא שנו אלא שפדאן הוא אבל פדאום אחרים אין חוזרות וקדושות ומשמע ודאי דאפילו חזר מקדיש זה וקנאן מן הפודה אינן חוזרות וקדושות דהא אתא אחר ואפסקיה אלו דברי ז"ל. והחכם הגדול ר' משה קרטבי ז"ל חלק עליו ואמר דבר פדא ועולא בתרתי פליגי והא דהא תליא דמשום דסבירא ליה לבר פדא דקדושה לא פקעה לה בכדי קאמר דפדאן חוזרות וקדושות דאי לאו הכי אי להאי גברא למימר עד שיקצצו אם לומר שלאחר מכאן תהא קדושתן נפקעת ממילא אי אפשר דקדושה לא פקעה לה בכדי וכיון שכן למה לא הקדישן לחלוטין ואמר עד עולם על כרחך לומר שאפילו יפדם קודם שיקצצו תחזור קדושתן עליהן הלכך כי קתני אין להם פדיון לא בא לומר שלא יהו לריכות פדיון כשיקצצו דאי אפשר דקדושה לא פקעה בכדי אלא לומר שאין פדיון

אלא עד שנקצצו ואז משמע תרתי משמע דפדאן חוזרות וקדושות קודם קצילה ומשמע נמי דאחר קדושה פקעה קדושה מנייהו מדלא אמר הרי הן כקרבן לעולם:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com